

บทที่ ๕

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง“การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”มีวัตถุประสงค์คือ

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๓. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาจากประชากรซึ่งเป็นนักเรียนธรรมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๒๗๘ คน โดยจำแนกเป็นนักเรียนชายจำนวน ๑๓๐ คน เป็นนักเรียนหญิงจำนวน ๑๔๘ คนซึ่งผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดเป็นหน่วยในการศึกษา โดยมีเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน ๑ ชุด

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม กับกลุ่มประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๒๗๘ ฉบับปรากฏได้รับมาสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ จากนั้น ผู้วิจัยได้นำมาหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแยกกลุ่มประชากรโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จากคอมพิวเตอร์

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนธรรมศึกษา

นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ๒๗๘ คนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง คือร้อยละ ๕๓.๒ เป็นนักเรียนชาย คือ ร้อยละ ๔๖.๘ มีอายุ ๑๔ ปี คือ ร้อยละ ๔๕.๐ รองลงมา มีอายุ ๑๕ ปี คือ ร้อยละ ๓๖.๓ มีอายุต่ำกว่า ๑๔ ปี คือร้อยละ ๑๘.๐๐ และมีอายุ ๑๖ ปีขึ้นไป คือร้อยละ ๐.๓ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ คือร้อยละ ๔๒.๘ รองลงมาคือ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ คือร้อยละ ๓๓.๘ และเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ คือร้อยละ ๑๙.๔ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชั้นโท คือ ร้อยละ ๓.๘ รองลงมาคือ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชั้นเอก คือ ร้อยละ ๓.๑ และเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชั้นตรี คือ ร้อยละ ๒.๑ ตามลำดับ

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ใน ๕ ด้านสรุปผลได้ดังนี้

๑. ด้านเนื้อหาวิชาในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการจัดให้มีหนังสือธรรมชาติศึกษาตามลำดับชั้นเรียนรองลงมา ได้แก่ มีการส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการปลูกฝังให้ผู้เรียนได้มีคุณธรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติจริงตามลำดับ

๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก ได้แก่ มีการจัดพระภิกษุผู้สอนธรรมชาติศึกษาได้เหมาะสมรองลงมาคือ ผู้สอนมีวิธีการสอนทำให้เข้าใจ และจดจำคำสอนได้ง่าย ผู้สอนมีการเตรียมพร้อมในเอกสาร และหนังสือเรียน และข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การใช้ภาษาในการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียนตามลำดับ

๓. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก ได้แก่ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นรองลงมาคือ ผู้สอนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้นักเรียนให้เข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียนตามลำดับ

๔. ด้านสื่อการเรียนการสอนในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก ได้แก่ มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น รองลงมาคือ ผู้เรียนนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงผู้สอนสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างน่าสนใจและข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้สอนใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริงตามลำดับ

๕. ด้านการวัดผลและประเมินผลในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรกได้แก่ ผู้สอนใช้การสอนธรรมชาติศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของวิชาพระพุทธศาสนา รองลงมาได้แก่ การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนสอดคล้องกับแผนการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาผู้สอนมีการประเมินความรู้ผู้เรียนวิชาธรรมชาติศึกษาโดยการสอบ และนักเรียนมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือผู้สอนเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอนตามเนื้อหาธรรมะตามลำดับ

สรุปความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติวิทยาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ใน ๕ ด้านดังนี้ในภาพรวมพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากด้านที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรองลงมา คือด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านเนื้อหาที่สอน ด้านการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผลตามลำดับ

๕.๑.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติวิทยาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ใน ๕ ด้านสรุปผลได้ดังนี้

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติวิทยาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศอายุ ระดับชั้นการเรียน ระดับชั้นธรรมชาติวิทยา โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านนักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ อีกเช่นกัน

๕.๒ อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนธรรมชาติวิทยาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๕ ด้าน คือด้านเนื้อหาวิชาด้านการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๑.นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติวิทยาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับที่ เอกศักดิ์ บุตรลับ กล่าวว่า ผู้เรียนมีความสำคัญมากเพราะเป็นผู้มารับความรู้ เป็นผลผลิตขั้นสุดท้ายของการสอน ผู้เรียนมีความสามารถในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ผู้เรียนบางคนเมื่อครูสอนก็สามารถเรียนรู้ได้ทันที บางคนไม่เกิดการเรียนรู้เลย ฉะนั้นในการให้การศึกษาจึงมีการสอนทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิควิธีสอน ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหมายต่อผู้เรียน และเหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถตามวัยของผู้เรียนด้วย

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ คงเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติวิทยาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ใน

ปัจจุบันได้เป็นอย่างดีและผลการวิจัยที่สะท้อนออกมาในรูปแบบนี้ เมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

ด้านเนื้อหาวิชา ในภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีการจัดให้มีหนังสือธรรมศึกษาตามลำดับชั้นเรียน มีการส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาแต่ละชั้นเรียนจัดให้มีหนังสือธรรมตามลำดับชั้นเรียนส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนให้แสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา ยูนิพันธ์ ได้กำหนดแนวทางในการคัดเลือกเนื้อหาวิชาเนื้อหาสาระที่เลือกกำหนดในรายวิชาควรเป็นเนื้อหาสาระที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนพฤติกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการ โดยผู้เรียนเกิดความรู้ มีเจตคติ และทักษะอย่างเพียงพอ

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีการจัดพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษาได้เหมาะสมมีการวางแผนผู้สอนมีวิธีการสอนทำให้เข้าใจ และจดจำคำสอนได้ง่ายและผู้สอนมีการเตรียมพร้อมในเอกสาร และหนังสือเรียนซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างครบถ้วน รอบด้านนั้น ครูต้องเป็นกัลยาณมิตร รักเมตตาเอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกคน ดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน โดยต้องมีการวางแผนการสอนที่นำข้อมูลทั้งจากหลักสูตร ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง แสวงหาความรู้และการเรียนรู้ร่วมกัน ครูจัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับสภาพชุมชนและสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและลักษณะที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอน จัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความสุข ความสำเร็จและได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และประเมินผลการเรียนรู้ทุกด้านอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม

ด้านสื่อการเรียนการสอนในภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นผู้เรียนนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้ออกไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และผู้สอนสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างน่าสนใจซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอนหรือกระบวนการเรียนรู้ในมาตรา ๒๔ มีสาระสำคัญด้านสื่อการเรียนการสอนข้อ ๕ ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ

เรียนรู้ สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

ด้านการวัดผลและประเมินผลในภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นว่าผู้สอนมีการประเมินความรู้ผู้เรียนวิชาธรรมศึกษาโดยการสอบและผู้สอนเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอนตามเนื้อหาธรรมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า องค์ประกอบหลักสูตรนั้นต้องประกอบด้วย ๘ ประการ ว่าด้วยการประเมินผล คือ เมื่อสอนไปแล้วจะต้องวัดดูว่านักเรียนได้เกิดมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะตามนัยของจุดประสงค์ของการเรียนรู้เพียงใดหรือไม่ และจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไป

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ ในครั้งนี้ควรบรรจุแผนพัฒนา ดังนี้

๑. ด้านเนื้อหาวิชา ครูควรสอนให้ตรงตามเนื้อหาวิชาธรรมศึกษา การสอนควรมีเวลาสอนมากกว่า ๑ ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ และครูควรสอนให้ครบตามเนื้อหาวิชาธรรมศึกษาที่ได้กำหนดไว้

๒. ด้านการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนควรมีวิธีการนำ เพื่อเข้าสู่บทเรียน โดยการให้เด็กทำสมาธิก่อน เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียน ควรมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาธรรมศึกษาไม่น่าเบื่อและสนุกสนานกับการเรียนและการเรียนการสอนควรมีนิทานเกี่ยวกับคติเตือนใจเรื่อง บาป-บุญ-คุณ-โทษ เพราะในวัยนี้เด็กจะสนใจมากและเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนด้วย

๓. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมควรเน้นการแสดงออกทางพฤติกรรม-พิธีการ-บทบาทสมมติจะทำให้เด็กจำและเข้าใจง่าย ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด วิเคราะห์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และควรจัดกิจกรรมมีการแบ่งกลุ่มและเดี่ยว เพื่อให้เด็กมีความสามัคคีกันมากขึ้น

๔. ด้านสื่อการเรียนการสอนควรมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและทันสมัยมากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อมากยิ่งขึ้น และมีแนวทางพัฒนานักเรียนให้เข้าใจเรื่องสื่อและการใช้สื่อสำหรับพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง

๕. ด้านการวัดผลและประเมินผลการใช้สื่อยังไม่หลากหลายควรมีการนำสื่อทางเทคโนโลยีมาสอน จะทำให้นักเรียนเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้นเช่น เครื่องฉายสไลด์เพื่อดึงดูดความสนใจ และครูควรใช้สื่อให้ตรงหรือสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาในการเรียนการสอน

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาเทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน โดยการให้เด็กทำสมาธิก่อน เป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเรียนธรรมศึกษา

๒. ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนธรรมศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด วิเคราะห์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๓. ควรศึกษาการเรียนการสอนธรรมศึกษาโดยการนำสื่อทางเทคโนโลยีมาสอน จะทำให้นักเรียนเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อดึงดูดความสนใจ